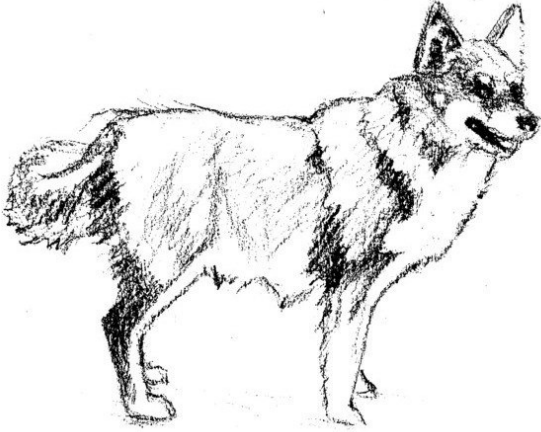

KOIRAT

Kalikkakaulan laaja suku ja paimensukuiset

KAKSI SUKULINJAA; PAIMENSUKUISET JA KALIKKAKAULAN SUKU

Miten verrata suomenlapinkoirarekisterin sisällä olevia koiria sukulaisuussuhteittensa perusteella? Onko olemassa sukulinjoja ja millaisia? Käytännössä tiedämme suomenlapinkoirarekisterin sisällä olevan kaksi vahvaa linjaa; paimensukuinen lapinkoira ja Kalikkakaulan sukuiset.

Paimensukuisten erityisyys ei ole siinä, että se olisi jonkun varhaisen kantakoiran, esimerkiksi Nopen sukulinja, vaikka pitkälti niin onkin. Viisi eniten kantaan vaikuttanutta kantakoira muodostaa enemmän kuin puolet (54,67 %) sen kantakoiraprocentageista ja Nopen osuus yksinään on 16,7 %. Nopen ja lähes kaikkien paimensukuisten kantakoirien sukua on sekoittuneena myös Kalikkakaulan sukuun.

Paimensukuisestä lapinkoirasta on muodostunut erillinen koirakanta erityisesti sen vuoksi, että se on ollut suljettu vieraalta vaikutukselta. Paimensukuisten kasvattajat ovat visusti varoneet sekoittamasta koiraansa ei-

paimensukuisten kantakoiriin, koska eivät katso näiden täyttävän paimensukuisuuden kriteerejä.

Nytemmin ei-paimensukuisten koirien kattavin yhdistävä piirre on Kalikkakaulan levittäytyminen koko suureen, noin 9000 yksilön (1999) sukuun. Toisin kuin paimensukuiset lapinkoirat, Kalikkakaulan suku on aito, yhtenäinen suku, joka muodostaa suomenlapinkoirarekisterin sisällä yhtenäisen populaation. Kalikkakaulan suvussa yli puolet (50,81 %) kantakoiraprocentageista saadaan kuudella kantakoiralla, ja Kalikkakaulan osuus yksinään on 18,4 %. Olen laatinut taulukon, jossa tätä sukua kuvataan eri näkökulmista. Olen ottanut tarkasteluuni vuodet 1985 – 1999 (tiedot saatu Lappalaiskoirat ry:n vuosikirjoista).

KAAVAKUVISSA KÄYTETTYJÄ TILASTOLLISIA KÄSITTEITÄ

1) SUKULAIUUSSPROSENTTI

tarkoittaa tässä laskelmassa sitä prosenttilukua, joka jää jäljelle, kun lasketaan paimensukuisten ja ei-paimensukuisten kantakoiraprocentageit, joko vuosittain tai joltakin määritellyltä ajalta, ja verrataan näitä toisiinsa joukko-opin käsitteellä leikkaus. Kysymyksessä on siis prosenttiluku, jossa sekä määrällisesti että laadullisesti kantakoirat ovat yhteneväiset.

2) ”KALIKKAKAULAN prosenttiosuus erikseen laskettuna”.

Ei-paimensukuisten vuosien 1991 - 2000 yhdistetystä laskelmasta on laskettu Kalikkakaulan laskennallinen prosenttiosuus. On huomattava, että vuodet 1991 - 2000 tarkoittavat noina vuosina *syntyneiden* koirien kantakoiralaskelmista tehtyä keskiarvolaskelmaa.

K O I R A T

3) *”YHTEISTEN KANTAKOIRIEN prosen tiosuus paimensukuisten kanssa”.*

Tällöin on erotettu Kalikkakaulasukuun sekoittuneet, paimensukuisilla esiintyvät kantakoirat riippumatta siitä millä prosenttiosuudella ne siellä ovat.

4) *”Paimensukuisille KUULUMATTOMIEN kantakoirien prosenttiosuus”.*

Näitä kantakoiria ei paimensukuisten suvussa ole lainkaan. Täytyy kuitenkin muistuttaa, että osalla näistä kantakoirista on siinä määrin selvät yhteydet alkuperäisiin poroa paimentaviin koiriin, että ne saattaisivat olla myös paimensukuisten kantakoiria, jos historia olisi toinen kuin se on. Tällaisia kantakoiria ovat Curke, Poromiehen Kiela, Rolle, Äijänsuon Peeta, Velho Holke ja Poromiehen Rauna.

LAPPALAIKOIDIEN KANTAKOIRISTA

Kantakoirien määrittäminen on tarkoituksenmukaisuuskysymys. Esittämiäni laskelmien ja koirapopulaation kehityksen seuraamisen kannalta pidän sopivana kantakoirien määrittämisen ajankohtana 10 - 12 sukupolvea taaksepäin. Olisi myös ensiarvoista, jos olisi käytettävissä tiedot kantakoirien vanhemmista ja mielellään jopa kaksi aikaisempaa sukupolvea. Tämä auttaisi kovasti kantakoirien optimaalista määrittämistä. Sen sijaan huonoin vaihtoehto on nimetä kantakoirat niistä koirista, joiden vanhempia ei ole tiedossa (silloin ikään kuin siirrämme tietämättömyyden kantakoirien sisäin). Lappalaiskoirat ovat sikäli hankalia kantakoiralaskelmien teon kannalta, että tiedossa olevat suvut ovat kovin vaihtelevan pituisia ja myöhemmin rotuunotettuja koiria on paljon, varsinkin lapinporokoiralla.

Kalikkakaula oli myös lapinporokoirien yhden pennun isä, mutta siellä suku sammui siihen, joten ainoa Kalikkakaulan lappalaisrotujen sisällä oleva kanta on edellä kuvattu suomenlapinkoirien sukulinja. Olen nyt tehnyt

kantakoiralaskelmat jokaisesta lapinporokoirasta (2019 yksilöä vuoteen 2000), paimensukuisesta lapinkoirasta (3178 yksilöä vuoteen 2001) ja nyt sitten ei-paimensukuisista (8677 yksilöä vuoteen 2000). Enemmän kuin 99,5 % ei-paimensukuisista kuuluu Kalikkakaulasukuun. Kalikkakaula puuttuu rotuunotetuilta, joiden vanhemmat eivät ole rekisterin tiedossa, ja muutama ulkomaalaisvahvistus merkitsee korkeintaan tuon 0,5 % verran. En ole tehnyt kantakoiralaskelmaa ruotsinlapinkoirasta.

Mitä voi päätellä? Kennelliiton rekisterin tietojen perusteella lapinporokoiria, joka vielä rekisterin alkuvaiheessa oli monien kantakoirien kautta yhteydessä suomenlapinkoiriin, on lukuisten rotuunotettujen voimin lähes kokonaan irtautunut tunnettujen sukulaisuussuhteittensa perusteella näistä. Sillä on omat kantakoiransa, eniten Menes-Lappia (14,3 %). Ei-paimensukuiset muodostavat oman ryhmänsä (Kalikkakaula 18,4 %). Tämän ryhmän sukulaisuusprosentti paimensukuisten kanssa on 30,1 % (kaikki syntyneet 1991 - 2000). Paimensukuiset muodostavat oman itsenäisen ryhmänsä sitä kautta, että sieltä puuttuu noin 70 prosenttia ei-paimensukuisten kantakoirista, mukaan lukien em. Kalikkakaula. Paimensukuisten valtakantakoiria on Noppe (16,7 %).

≥ VL